

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. kovo 23 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo – 54 straipsnis – *Ne bis in idem* principas – 55 straipsnio 1 dalies b punktas – Išlyga dėl *ne bis in idem* principo taikymo – Nusikaltimas valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 50 straipsnis – *Ne bis in idem* principas – 52 straipsnio 1 dalis – *Ne bis in idem* principo apribojimai – Nacionalinės deklaracijos, kurioje numatyta išlyga dėl *ne bis in idem* principo, suderinamumas – Nusikalstamas susivienijimas – Turtiniai nusikaltimai“

Byloje C-365/21

dėl *Oberlandesgericht Hamburg* (Hamburgo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2021 m. birželio 4 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. birželio 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje, iškeltoje

MR,

dalyvaujant

Generalstaatsanwaltschaft Bamberg,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan (pranešėjas), teisėjai L. S. Rossi, D. Gratsias, M. Ilešič ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė S. Beer, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. liepos 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- MR, atstovaujamo *Rechtsanwälte* S. Buhlmann ir F. Ufer,
- *Generalstaatsanwaltschaft Bamberg*, atstovaujamos N. Goldbeck,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, F. Halabi, M. Hellmann ir U. Kühne,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A. Daniel ir A.-L. Desjonquères,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, M. Augustin, J. Schmoll ir K. Steininger,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir M. Wasmeier,

susipažinęs su 2022 m. spalio 20 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9), pasirašytos 1990 m. birželio 19 d. Šengene ir įsigaliojusios 1995 m. kovo 26 d. (toliau – KŠSĮ), 55 straipsnio 1 dalies b punkto galiojimo, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnį, ir dėl KŠSĮ 54 ir 55 straipsnių ir Chartijos 50 ir 52 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, Vokietijoje iškeltą MR dėl nusikalstamo susivienijimo subūrimo ir investicinio sukčiavimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

KŠSĮ

- 3 KŠSĮ buvo sudaryta siekiant užtikrinti 1985 m. birželio 14 d. Šengene pasirašyto susitarimo tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo (OL L 239, 2000, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9) įgyvendinimą.
- 4 KŠSĮ 54–56 straipsniai yra jos III antraštinės dalies „Policija ir saugumas“ 3 skyriuje „*Ne bis in idem* principo taikymas“. KŠSĮ 54 straipsnyje numatyta:

„Asmuo, kurio teismo procesas vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas, už tas pačias veikas negali būti persekiojamas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jei jau paskirta bausmė, ji jau įvykdyta, faktiškai vykdoma arba pagal nuosprendį priėmusios Susitariančiosios Šalies įstatymus nebegali būti vykdoma.“

5 KŠSĮ 55 straipsnyje nustatyta:

„1. Susitariančioji Šalis, ratifikuodama, priimdama arba patvirtindama šią Konvenciją, gali pareikšti, jog 54 straipsnis jos nesaisto vienu ar daugiau iš šių atvejų:

<...>

b) jei veikos, dėl kurių kitose valstybėse buvo priimtas nuosprendis, sudaro nusikaltimą tos Susitariančiosios Šalies nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams;

<...>

2. Susitariančioji Šalis, pateikianti deklaraciją dėl šio straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos išimties, nurodo nusikalstamų veikų kategorijas, kurioms ši išimtis gali būti taikoma.

<...>“

6 KŠSĮ 56 straipsnyje nurodyta:

„Jei asmuo, kurio teismo procesas yra galutinai baigtas vienoje Susitariančiojoje Šalyje, yra už tas pačias veikas toliau persekiojamas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, laisvės atėmimo laikas pirmojoje Susitariančiojoje Šalyje išskaičiuojamas iš bet kurios jam skiriamos bausmės laiko. Tiek, kiek leidžia nacionalin[ės] teisės aktai, taip pat atsižvelgiama į bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu.“

Pamatinis sprendimas 2008/841/TVR

7 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu (OL L 300, 2008, p. 42) 1 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Hagos programos tikslas yra pagerinti [Europos] Sąjungos ir valstybių narių bendrą gebėjimą siekiant, be kita ko, kovoti su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu. Šio tikslo reikia siekti visų pirma suderinant teisės aktus. Reikia glaudesnio [Sąjungos] valstybių narių bendradarbiavimo siekiant kovoti su nusikalstamų susivienijimų keliamą grėsmę ir jų plėtimuisi bei veiksmingai reaguoti į piliečių lūkesčius ir valstybių narių poreikius. 2004 m. lapkričio 4–5 d. Briuselio Europos Vadovų Taryba savo išvadų 14 punkte šiuo klausimu nurodo, kad Europos piliečiai tikisi, jog [Sąjungą], užtikrindama pagarbą pagrindinėms teisėms ir laisvėms, priims bendrą veiksmingesnę tarpvalstybinių problemų, pavyzdžiui, organizuoto nusikalstamumo, sprendimo būdą.“

8 Šio pamatinio sprendimo 2 straipsnyje „Nusikalstamos veikos, susijusios su dalyvavimu nusikalstamos organizacijos veikloje“ nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė imasi reikalingų priemonių užtikrinti, kad vienas ar abu toliau išvardyti veiksmai, susiję su nusikalstama organizacija, būtų laikomi nusikalstamomis veikomis:

a) asmens, kuris tyčia bei žinodamas nusikalstamos organizacijos tikslą ir apie bendrą jos organizacijos veiklą arba jos ketinimą vykdyti konkrečias nusikalstamas veikas, aktyviai dalyvauja organizacijos nusikalstamoje veikloje, įskaitant informacijos teikimą ar materialių išteklių tiekimą, naujų narių verbavimą ir bet kokią jos veiklos finansavimo formą, žinodamas, kad dalyvaudamas prisidės prie organizacijos nusikalstamos veiklos, veiksmai;

- b) asmens veiksmai, kuriuos sudaro susitarimas su vienu ar daugiau asmenų, siekiant įvykdyti veiklą, jei įvykdžius tą veiklą ji prilygtų 1 straipsnyje minimų nusikalstamų veikų įvykdymui, net jei tas asmuo realiai nedalyvauja tos veiklos vykdyme.“
- 9 Šio pamatinio sprendimo 3 straipsnyje „Bausmės“ numatyta:
- „1. Kiekviena valstybė narė imasi reikalingų priemonių užtikrinti, kad:
- a) už 2 straipsnio a punkte nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausia trukmė būtų bent nuo dvejų iki penkerių metų; arba
- b) už 2 straipsnio b punkte nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama tokios pačios ilgiausios trukmės laisvės atėmimo bausme kaip ir už nusikalstamą veiką, kurios siekiama tokiu nusikalstamu susitarimu, arba laisvės atėmimo bausme, kurios ilgiausia trukmė būtų bent nuo dvejų iki penkerių metų.
2. Kiekviena valstybė narė imasi reikalingų priemonių užtikrinti, kad faktas, jog 2 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos, kurias nustatė ta valstybė narė, buvo įvykdytos veikiant nusikalstamoje organizacijoje, galėtų būti laikomas sunkinančia aplinkybe.“

Vokietijos teisė

- 10 Ratifikuodama KŠSĮ Vokietijos Federacinė Respublika priėmė deklaraciją (*BGBL.*, 1994 II, p. 631), vadovaudamasi šios konvencijos 55 straipsnio 1 dalimi; šioje deklaracijoje, be kita ko, numatyta, kad Vokietijos Federacinė Respublika neprivalo laikytis KŠSĮ 54 straipsnio nuostatų, jeigu, kaip nurodyta KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte, veikos, su kuriomis yra susijęs užsienio teismo nuosprendis, laikomos nusikaltimu pagal *Strafgesetzbuch* (Baudžiamasis kodeksas, toliau – *StGB*) 129 straipsnį.
- 11 Pagrindinėje byloje taikomos redakcijos *StGB* 129 straipsnyje „Nusikalstamų susivienijimų subūrimas“ nustatyta:
- „1. Laisvės atėmimu iki penkerių metų arba bauda baudžiamas tas, kas suburia susivienijimą arba kaip narys dalyvauja susivienijime, kurio tikslas ar veikla yra nusikalstamų veikų, už kurias gresia laisvės atėmimas, kurio ilgiausias terminas – bent dveji metai, darymas. Laisvės atėmimu iki trejų metų arba bauda baudžiamas tas, kas remia tokį susivienijimą arba verbuoja jam narius ar rėmėjus.
2. Susivienijimas – tai per ilgesnį laikotarpį siekti bendro intereso susibūrusi nepriklausoma organizuota grupė iš daugiau kaip dviejų asmenų, kuriuos sieja vaidmenų pasiskirstymas, pastovūs tarpusavio ryšiai ir struktūra.
- <...>
- (5) Ypač sunkiais atvejais, numatytais 1 dalies pirmame sakinyje, baudžiama laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki penkerių metų. Ypač sunkus atvejis paprastai yra tuomet, kai nusikaltėlis yra vienas iš susivienijimo vadovų arba susivienijimo užkulisuose veikiančių asmenų.“

12 *StGB* 129b straipsnio „Nusikalstami ir teroristiniai susivienijimai užsienyje“ 1 dalyje nustatyta:

„129 ir 129a straipsniai taikomi ir užsienyje sukurtiems susivienijimams. Jeigu nusikalstama veika susijusi su už Europos Sąjungos valstybių narių teritorijos ribų esančiu susivienijimu, tai taikoma tik tuo atveju, jeigu nusikalstama veika padaryta vykdant veiklą, patenkančią į šio įstatymo teritorinę taikymo sritį, arba jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo arba nukentėjęsysis yra Vokietijos pilietis ar yra Vokietijoje. Antrame sakinyje nurodytais atvejais baudžiamasis persekiojimas už nusikalstamą veiką vykdomas tik gavus *Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz* [(Federalinė teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerija, Vokietija)] leidimą. Leidimas gali būti suteiktas konkrečiu atveju arba bendrai, įskaitant ir persekiojimą už būsimas nusikalstamas veikas, susijusias su konkrečiu susivienijimu. Spręsdama dėl leidimo ministerija nagrinėja, ar susivienijimo siekiai nukreipti prieš pagrindines žmogaus orumą gerbiančios viešosios tvarkos vertybes arba prieš taikų tautų sambūvį ir ar jie atrodo smerktini, atsižvelgiant į visas aplinkybes.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 2020 m. rugsėjo 1 d. *Landesgericht Wien* (Vienos apygardos teismas, Austrija) įsiteisėjęs nuosprendžiu Izraelio pilietis MR, pastaruoju metu gyvenantis Austrijoje, nuteistas ketverių metų laisvės atėmimu už profesionalų sukčiavimą stambiu mastu ir pinigų plovimą.
- 14 MR atliko dalį šios bausmės, o likusios bausmės vykdymas buvo atidėtas nuo 2021 m. sausio 29 d. Vis dėlto tos pačios dienos sprendimu MR buvo suimtas Austrijoje, siekiant jį perduoti vykdant 2020 m. gruodžio 11 d. *Amtsgericht Bamberg* (Bambergo apylinkės teismas, Vokietija) išduotą Europos arešto orderį dėl nusikalstamo susivienijimo subūrimo ir investicinio sukčiavimo. Pasibaigus šiam suėmimo laikotarpiui, 2021 m. gegužės 18 d. jis buvo sulaikytas administracine tvarka, siekiant išsiųsti jį į Izraelį, kur jis buvo prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo dieną.
- 15 Pagal šį dėl MR išduotą Europos arešto orderį jis kaltinamas tuo, kad kartu su kitais kaltinamaisiais sukūrė apgaulingą investicijų sistemą, pagal kurią įvairiose Europos šalyse, be kita ko, Vokietijoje ir Austrijoje, esantiems investuotojams internetu siūlė pelningai investuoti. Iš tikrųjų pervestos sumos aplinkiniais keliais pasiekdavo, be kita ko, MR, kuris veikė kaip vienas iš aptariamo nusikalstamo susivienijimo vadovų.
- 16 2021 m. kovo 8 d. nutartimi *Landgericht Bamberg* (Bambergo apygardos teismas, Vokietija) atmetė MR skundą dėl šio Europos arešto orderio ir jį pagrindžiančio nacionalinio arešto orderio, motyvuodamas tuo, kad *Landesgericht Wien* (Vienos apygardos teismas) nuteisė MR už sukčiavimą, kuriuo padaryta žala Austrijoje gyvenantiems nukentėjusiesiems, o *Landgericht Bamberg* (Bambergo apygardos teismas) vykdo MR baudžiamąjį persekiojimą už sukčiavimą Vokietijoje gyvenančių nukentėjusiųjų atžvilgiu, todėl šie du procesai susiję su skirtingomis nusikalstamomis veikomis, taigi KŠSĮ 54 straipsnyje numatytas *ne bis in idem* principas netaikomas.
- 17 Alternatyviai *Landgericht Bamberg* (Bambergo apygardos teismas) pateikė nuorodą į KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktą, teigdamas, kad MR baudžiamasis persekiojimas vykdomas dėl *StGB* 129 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos, kurią apima Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracija, pateikta ratifikuojant KŠSĮ.

- 18 MR kreipėsi į *Oberlandesgericht Bamberg* (Bambergo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, prašydamas atlikti šios nutarties peržiūrą.
- 19 Atsižvelgdamas į KŠSĮ 54 straipsnio taikymo sąlygas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar veikos, už kurias MR buvo nuteistas Austrijoje, yra tos pačios kaip tos, dėl kurių vykdomas jo baudžiamasis persekiojimas Vokietijoje.
- 20 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad KŠSĮ 54 straipsnis nebūtinai yra svarbus jo nagrinėjamam ginčui išspręsti. MR persekiojamas už nusikalstamo susivienijimo subūrimą. Tačiau ši *StGB* 129 straipsnyje numatyta nusikalstama veika nurodyta Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracijoje, pateiktoje pagal šios konvencijos 55 straipsnio 1 dalį, kaip viena iš tų, dėl kurių pagal šios konvencijos 55 straipsnio 1 dalies b punktą valstybė narė gali nurodyti, kad jai nėra privalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, jei veika, dėl kurios priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra nusikaltimas jos nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.
- 21 Šiuo aspektu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad *StGB* 129 straipsnyje nurodyti nusikaltimai Vokietijos Federacinės Respublikos esminiams interesams. Vien nusikalstamų susivienijimų egzistavimas gali kelti didesnę pavojų viešajai tvarkai nei individualios nusikalstamos veikos, nes organizuotas nusikalstamumas kelia didelę grėsmę visuomenei. Taigi vertinant, ar nusikalstamas susivienijimas kelia pavojų atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui arba kitiems ne mažiau svarbiems interesams, nesvarbu, ar šis nusikalstamas susivienijimas daro tik turtinius nusikaltimus, nesiekdamas jokių politinių, ideologinių, religinių ar filosofinių tikslų ir neketindamas nesąžiningomis priemonėmis daryti įtakos politikai, žiniasklaidai, viešajai administracijai, teisėsaugai ar ekonomikai.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad klausimas dėl Vokietijos Federacinės Respublikos deklaracijos suderinamumo su KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktu kyla tik tuo atveju, jei prieš tai būtų nustatyta, kad šioje nuostatoje numatyta galimybė yra suderinama su Chartijos 50 straipsniu.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Bamberg* (Bambergo aukštesnysis apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [KŠSĮ] 55 straipsnis yra suderinamas su [Chartijos] 50 straipsniu ir tebegalioja tiek, kiek jame leidžiama taikyti *ne bis in idem* principo išimtį, dėl kurios Susitariančioji Šalis, ratifikuodama, priimdama arba patvirtindama šią Konvenciją, gali pareikšti, kad KŠSĮ 54 straipsnis jos nesaisto, jei veikos, dėl kurių kitose valstybėse buvo priimtas nuosprendis, sudaro nusikaltimą tos Susitariančiosios Šalies nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams?

2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas:

Ar pagal KŠSĮ 54 ir 55 straipsnius bei Chartijos 50 ir 52 straipsnius Vokietijos teismams draudžiama aiškinti Vokietijos Federacinės Respublikos ratifikuojant KŠSĮ dėl [*StGB*] 129 straipsnio pateiktą deklaraciją taip, kad ši deklaracija apima ir tokius nusikalstamus susivienijimus, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurie daro išimtinai turtinius

nusikaltimus, nesiekdami jokių politinių, ideologinių, religinių ar filosofinių tikslų ir neketindami nesąžiningomis priemonėmis daryti įtakos politikai, žiniasklaidai, viešajai administracijai, teisėsaugai ar ekonomikai?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašė bylą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Subsidiariai šis teismas prašė bylą nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį.
- 25 Pirma, dėl prašymo taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą pažymėtina, kad 2021 m. liepos 7 d. penktoji kolegija, remdamasi teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausiusi generalinį advokatą, nusprendė jo netenkinti, nes netenkinamos Procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytos skubos sąlygos.
- 26 Antra, dėl prašymo taikyti pagreitintą procedūrą pažymėtina, kad Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, 2021 m. liepos 9 d. nusprendė jo netenkinti.
- 27 Primintina, kad Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.
- 28 Vis dėlto, viena vertus, teisinis netikrumas, darantis poveikį prašomam perduoti asmeniui, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju, nėra išimtinė aplinkybė, galinti pateisinti pagreitintos procedūros taikymą (2015 m. gruodžio 23 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Vilkas*, C-640/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2015:862, 10 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 29 Kita vertus, aplinkybė, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Europos arešto orderio vykdymu, savaime negali būti pakankama, kad pateisintų bylos nagrinėjimą pagal pagreitintą procedūrą, o aplinkybė, kad suinteresuotasis asmuo šiuo metu nėra suimtas, yra motyvas netenkinti prašymo taikyti pagreitintą procedūrą (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 ir C-509/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:766, 11 ir 13 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 30 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos *ne bis in idem* principo išimties, jam taip pat kyla abejonių dėl to, ar ieškovo pagrindinėje byloje baudžiamajam persekiojimui taikomas šis principas.

- 31 Šiuo klausimu primintina, kad šis principas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas, šiuo metu įtvirtintas Chartijos 50 straipsnyje (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 64 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 32 Be to, *ne bis in idem* principas, kuris taip pat įtvirtintas KŠSĮ 54 straipsnyje, išplaukia iš valstybės narėms bendrų konstitucinių tradicijų. Taigi ši straipsnį reikia aiškinti atsižvelgiant į Chartijos 50 straipsnį, kurio esminio turinio laikymąsi jis užtikrina (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 65 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 33 Chartijos 50 straipsnyje nustatyta, kad „niekas negali būti antrą kartą teisiamas arba baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jau buvo galutinai išteisintas arba pripažintas kaltu pagal įstatymą“. *Ne bis in idem* principo taikymui taikomos dvi sąlygos: pirma, turi būti priimtas ankstesnis galutinis sprendimas (*bis* sąlyga) ir, antra, ankstesnis sprendimas ir vėlesnis persekiojimas ar sprendimai turi būti susiję su tomis pačiomis veikomis (*idem* sąlyga) (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 28 punktą).
- 34 Konkrečiai dėl *idem* sąlygos pažymėtina, kad iš paties šio 50 straipsnio teksto matyti, jog pagal jį draudžiama persekioti tą patį asmenį arba skirti jam baudžiamąsias sankcijas daugiau nei vieną kartą už tą pačią nusikalstamą veiką (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 31 punktą).
- 35 Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktą informaciją ir į suinteresuotųjų šalių rašytinėse pastabose ir per posėdį pateiktus argumentus, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją vertinant, ar padaryta ta pati nusikalstama veika, kaip tai suprantama pagal šį 50 straipsnį, reikšmingas kriterijus yra materialių faktų tapatumas, suprantamas kaip konkrečių neatskiriama tarpusavyje susijusių aplinkybių, dėl kurių atitinkamas asmuo galutinai išteisinamas arba nuteisiamas, visumos buvimas. Taigi pagal šį straipsnį draudžiama pasibaigus keliems šiuo tikslu vykdytiems procesams už tas pačias veikas skirti kelias bausmes (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 128 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad tai, kaip pagal nacionalinę teisę teisiškai kvalifikuojama veika, ir tai, koks teisinis interesas yra saugomas, neturi reikšmės siekiant konstatuoti tą pačią nusikalstamą veiką, nes pagal Chartijos 50 straipsnį teikiamos apsaugos apimtis įvairiose valstybėse narėse negali skirtis (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 34 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Reikia patikslinti, kad pagal *idem* sąlygą reikalaujama, kad faktinės aplinkybės būtų identiškos. Taigi *ne bis in idem* principas netaikomas, kai nagrinėjamos faktinės aplinkybės yra ne identiškos, o tik panašios (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 129 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Kaip yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, faktinių aplinkybių tapatumas suprantamas kaip konkrečių aplinkybių, atsiradusių dėl įvykių, kurie iš esmės yra tie patys, nes juose dalyvauja tas pats asmuo ir jie neatskiriama tarpusavyje susiję laiko ir erdvės atžvilgiu, visuma (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 130 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 39 Būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl faktinių aplinkybių, o ne Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar veikos, dėl kurių vyksta pagrindinėje byloje nagrinėjamas baudžiamasis persekiojimas, yra tos pačios kaip ir tos, dėl kurių Austrijos teismai priėmė galutinį nuosprendį. Vis dėlto Teisingumo Teismas gali tam teismui pateikti Sąjungos teisės aiškinimo gaires dėl veikų tapatumo vertinimo (2022 m. spalio 28 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradicija ir „ne bis in idem“)*, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 133 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje subūrė tarptautinį nusikalstamą susivienijimą ir dalyvavo jo veikloje; šis susivienijimas veikė pagal sudėtingą *modus operandi* ir jo veiksmai padarė finansinę žalą tūkstančiams nukentėjusių asmenų, gyvenusių, be kita ko, Vokietijoje ir Austrijoje.
- 41 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismui pateiktą informaciją, ieškovas pagrindinėje byloje Austrijoje buvo galutinai nuteistas už „profesionalų sukčiavimą stambiu mastu ir pinigų plovimą“.
- 42 Šiomis aplinkybėmis reikia pabrėžti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas skiria ypatingą dėmesį kovai su organizuotu nusikalstamumu, kaip matyti iš šiuo tikslu priimto Pamatinio sprendimo 2008/841. Šio pamatinio sprendimo pirmoje konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nurodyta, kad reikia glaudesnio Sąjungos valstybių narių bendradarbiavimo siekiant kovoti su nusikalstamų susivienijimų keliama grėsme ir jų plėtimusi bei veiksmingai reaguoti į piliečių lūkesčius ir valstybių narių poreikius. Taigi šio pamatinio sprendimo 2 ir 3 straipsniuose valstybės narės įpareigojamos imtis reikalingų priemonių, kad, pirma, tam tikri su nusikalstamu susivienijimu susiję veiksmai būtų laikomi nusikalstamomis veikomis ir, antra, už šias nusikalstamas veikas būtų baudžiama laisvės atėmimu bent nuo dvejų iki penkerių metų.
- 43 Šiomis aplinkybėmis siekdamas nustatyti, ar jo nagrinėjamai bylai taikomas *ne bis in idem* principas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma turės įvertinti, ar *Landesgericht Wien* (Vienos apygardos teismas) priimtas apkaltinamasis nuosprendis ieškovui buvo grindžiamas tomis pačiomis veikomis, kuriomis jis kaltinamas pagal *Amtsgericht Bamberg* (Bambergo apylinkės teismas) dėl jo išduotą Europos arešto orderį, ar, kaip, be kita ko, nurodyta per posėdį Teisingumo Teisme, Austrijos teismas jį nuteisė tik už sukčiavimą Austrijoje gyvenančių nukentėjusiųjų atžvilgiu, o ne už sukčiavimą, kuriuo padaryta žala Vokietijoje gyvenantiems nukentėjusiesiems. Antruoju atveju negalima teigti, kad ankstesnis Austrijos galutinis sprendimas dėl ieškovo pagrindinėje byloje buvo susijęs su tomis pačiomis veikomis kaip ir Vokietijoje pradėtas jo baudžiamasis persekiojimas. Daugiausia būtų galima teigti, kad minėtame ankstesniame sprendime nurodytos panašios faktinės aplinkybės, tačiau to nepakanka, kad būtų galima teigti, jog tenkinama *idem* sąlyga, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkte nurodytos jurisprudencijos.
- 44 Į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus reikia atsakyti atsižvelgiant į šias pirmines pastabas.

Dėl pirmojo klausimo

- 45 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktas, kiek pagal jį valstybei leidžiama pareikšti, kad KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos jai nėra privalomos, jei veikos, dėl kurių priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra nusikaltimas tos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, yra galiojantis atsižvelgiant į Chartijos 50 straipsnį.

- 46 Kaip priminta šio sprendimo 31 ir 32 punktuose, KŠSĮ, kuri buvo įtraukta į Sąjungos teisę Protokolu dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis*, pridėtu prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties Amsterdamo sutartimi (OL C 340, 1997, p. 93), 54 straipsnyje, kaip ir Chartijos 50 straipsnyje, įtvirtintas *ne bis in idem* principas.
- 47 Taigi KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta valstybės narės galimybė taikyti šio principo išimtį, kai veikos, dėl kurių priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra nusikaltimas tos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, yra Chartijos 50 straipsnyje užtikrinamos pagrindinės teisės ribojimas.
- 48 Vis dėlto toks ribojimas gali būti pateisinamas remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi (2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 49 Remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu, bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Pagal tos pačios dalies antrą sakinį, remiantis proporcingumo principu, šių teisių ir laisvių apribojimai galimi tik tuo atveju, jeigu jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.
- 50 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad, pirma, *ne bis in idem* principo apribojimas laikytinas numatytu įstatyme, nes jis įtvirtintas KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte (pagal analogiją žr. 2014 m. gegužės 27 d. Sprendimo *Spasic*, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 57 punktą).
- 51 Jeigu reikalavimas, kad bet koks naudojimosi pagrindinėmis teisėmis apribojimas turi būti numatytas įstatyme, reiškia, kad teisinis pagrindas, leidžiantis kištis į šias teises, turi pats apibrėžti naudojimosi atitinkama teise apribojimo apimtį, šis reikalavimas iš esmės painiojamas su aiškumo ir tikslumo reikalavimais, kylančiais iš proporcingumo principo, ir būtent atsižvelgiant į šį principą jį ir reikia nagrinėti (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *BV*, C-570/20, EU:C:2022:348, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 52 Antra, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad *ne bis in idem* principo ribojimas atitinka Chartijos 50 straipsnio esmę su sąlyga, kad pagal šį ribojimą leidžiama iš naujo persekioti ir taikyti sankcijas už tas pačias veikas tik tuomet, kai siekiama kitokio tikslo (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost*, C-117/20, EU:C:2022:202, 43 punktą).
- 53 Remiantis pačiu KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkto tekstu, šioje nuostatoje numatyta šio principo išimtis taikoma tik tada, kai veikos, dėl kurių priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra nusikaltimas valstybės narės, ketinančios pasinaudoti šia išimtimi, nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.
- 54 Nagrinėjamu atveju nėra reikalo išsamiai apibrėžti, ką apima sąvoka „nacionalinis saugumas“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, nes, kaip savo išvados 60 punkte pažymėjo generalinis advokatas, ji bet kuriuo atveju turi būti suderinta su sąvoka „nacionalinis saugumas“, be kita ko, nurodyta ESS 4 straipsnio 2 dalyje.
- 55 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinio saugumo užtikrinimo tikslas atitinka pagrindinį interesą apsaugoti esmines valstybės funkcijas ir pagrindinius visuomenės interesus ir užkirsti kelią veiklai, galinčiai rimtai destabilizuoti pagrindines valstybės konstitucines, politines,

- ekonomines ar socialines struktūras, visų pirma keliančiai tiesioginį pavojų visuomenei, gyventojams ar pačiai valstybei (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *La Quadrature du Net ir kt.*, C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, EU:C:2020:791, 135 punktą ir 2022 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *SpaceNet ir Telekom Deutschland*, C-793/19 ir C-794/19, EU:C:2022:702, 92 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Vadinas, nusikalstamos veikos, dėl kurių pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktą leidžiama taikyti *ne bis in idem* principo išimtį, nes jos kelia grėsmę atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui, turi būti ne tik labai sunkios, bet ir paveikti pačią šią valstybę narę. Tas pats pasakytina ir apie šioje nuostatoje nurodytus nusikaltimus kitiems valstybės narės interesams. Kadangi šie kiti interesai šiai valstybei narei turi būti taip pat svarbūs kaip ir jos nacionalinis saugumas, jie turi būti analogiškai reikšmingi, taigi, taip pat neatsiejami nuo šios valstybės narės.
- 57 Vadinas, KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktas, kiek jame numatyta valstybės narės galimybė taikyti šio principo išimtį tik dėl nusikaltimų šios valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, atitinka šio principo esmę, nes pagal jį šiai valstybei narei leidžiama bausti už nusikaltimus, kurie jai daro poveikį, ir taip siekti tikslų, kurie neišvengiamai skiriasi nuo tų, dėl kurių persekiojamas asmuo jau buvo nuteistas kitoje valstybėje narėje.
- 58 Trečia, atsižvelgiant į sankcijų taikymo už grėsmės kėlimą atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams svarbą, KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas *ne bis in idem* principo apribojimas atitinka bendrojo intereso tikslą.
- 59 Ketvirta, dėl proporcingumo principo laikymosi pažymėtina, jog pagal jį reikalaujama, kad Chartijoje įtvirtintų teisių ir laisvių ribojimai, kurie gali būti nustatyti Sąjungos teisės aktuose, neviršytų to, kas tinkama ir reikalinga siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti arba kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią. Be to, bendrojo intereso tikslo negalima siekti neatsižvelgiant į tai, kad jis turi būti derinamas su pagrindinėmis teisėmis, kurioms daro įtaką atitinkama priemonė, nustatant pusiausvyrą tarp bendrojo intereso tikslo ir nagrinėjamų teisių, siekiant užtikrinti, kad šia priemone sukelti nepatogumai nebūtų neproporcingi siekiamiems tikslams. Taigi galimybė pateisinti Chartijos 50 straipsnyje įtvirtinto *ne bis in idem* principo apribojimą turi būti vertinama atsižvelgiant į suvaržymo, kurį lemia toks ribojimas, dydį ir tikrinant, ar šiuo ribojimu siekiamo bendrojo intereso tikslo svarba jį atitinka (šiuo klausimu žr. 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Orde van Vlaamse Balies ir kt.*, C-694/20, EU:C:2022:963, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 60 Pažymėtina, kad KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė yra tinkama įgyvendinti bendrojo intereso tikslą, kad valstybė narė taikytų sankcijas už grėsmės kėlimą jos nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.
- 61 Be to, atsižvelgiant į tokio grėsmės kėlimo pobūdį ir ypatingą sunkumą, šis bendrojo intereso tikslas yra svarbesnis nei kova su nusikalstamumu apskritai, net ir su sunkiais nusikaltimais. Taigi su sąlyga, kad bus laikomasi kitų Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje numatytų reikalavimų, šis tikslas gali pateisinti priemones, numatančias pagrindinių teisių suvaržymą, kuris nebūtų leidžiamas siekiant persekioti ir taikyti sankcijas už nusikalstamas veikas apskritai (šiuo klausimu žr. 2020 m.

spalio 6 d. Sprendimo *La Quadrature du Net ir kt.*, C-511/18, C-512/18 ir C-520/18, EU:C:2020:791, 136 punktą ir 2022 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Commissioner of An Garda Síochána ir kt.*, C-140/20, EU:C:2022:258, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 62 Taip yra, be kita ko, tuo atveju, kai kalbama apie priemonę, kurią sudaro valstybės narės galimybė pareikšti, kad jai neprivalomas *ne bis in idem* principas, siekiant persekioti ir taikyti sankcijas už veikas, kurios, nors dėl jų jau priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra nusikaltimas šios valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams. Šiuo aspektu taip pat pažymėtina, kad dėl KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkto specifinio tikslo pagal jį leidžiamos tik materialiai ribotos šio principo išimtys.
- 63 Be to, dėl šioje nuostatoje numatytos šio principo išimties griežto būtinumo pirmiausia pažymėtina, kad KŠSĮ 55 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad deklaraciją dėl šio 55 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos išimties pateikusi valstybė narė konkrečiai nurodytų nusikalstamų veikų kategorijas, kurioms ši išimtis gali būti taikoma. Taigi iš šia išimtimi pasinaudoti norinčių valstybių narių reikalaujama, kad jos priimtų aiškias ir tikslias taisykles, leidžiančias teisės subjektams numatyti, už kokius veiksmus ar neveikimą jie gali būti iš naujo persekiojami, net jei dėl to jau priimtas nuosprendis užsienyje (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Garlsson Real Estate ir kt.*, C-537/16, EU:C:2018:193, 51 punktą).
- 64 Taip pat pažymėtina, kad KŠSĮ 56 straipsnyje numatyta, kad jei valstybė narė pradeda naują asmens, dėl kurio kitoje valstybėje narėje jau priimtas įsiteisėjęs nuosprendis už tas pačias veikas, baudžiamąjį persekiojimą, pirma, toje valstybėje narėje jau atlikta laisvės atėmimo bausmės dalis turi būti išskaičiuojama iš bausmės, kuri galbūt bus skirta, ir, antra, tiek, kiek leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, turi būti atsižvelgiama į jau atliktas kitas bausmes nei laisvės atėmimas.
- 65 Taigi KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė taikyti *ne bis in idem* principo išimtį siejama su taisyklėmis, turinčiomis užtikrinti, kad dėl to atitinkamiems asmenims atsirandantys nepatogumai neviršytų to, kas griežtai būtina siekiant įgyvendinti šio sprendimo 58 punkte nurodytą tikslą (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Garlsson Real Estate ir kt.*, C-537/16, EU:C:2018:193, 54 punktą).
- 66 Darytina išvada, kad tokia galimybė neviršija to, kas tinkama ir būtina tam, kad valstybė narė galėtų taikyti sankcijas už grėsmės kėlimą jos nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.
- 67 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, išnagrinėjus pirmąjį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų paveikti KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkto galiojimą atsižvelgiant į Chartijos 50 straipsnį.

Dėl antrojo klausimo

- 68 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktas, siejamas su Chartijos 50 straipsniu ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės teismams draudžiama šios valstybės narės pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalį pateiktą deklaraciją aiškinti taip, kad šiai valstybei narei neprivalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, kiek tai susiję su nusikalstama veika, kurią sudaro nusikalstamo susivienijimo subūrimas, kai nusikalstamas susivienijimas, kurio veikloje dalyvavo persekiojamas asmuo, daro išimtinai tik turtinius nusikaltimus.

- 69 Kai pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalį pateikta deklaracija valstybė narė siekia pasinaudoti galimybe taikyti KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatytą *ne bis in idem* principo išimtį, nurodydama, kad, kiek tai susiję su deklaracijoje nurodytomis nusikalstamomis veikomis, jai neprivalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, tokia deklaracija taip pat gali atitikti Chartijos 50 straipsnį ir 52 straipsnio 1 dalį, su sąlyga, kad tenkinami šiuo aspektu KŠSĮ numatyti reikalavimai, kurie, kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, užtikrina šios galimybės suderinamumą su Chartijos 50 straipsniu.
- 70 Taigi pirmiausia reikia patikslinti, kad turi būti ne tik išnagrinėta pagrindinėje byloje nagrinėjamų nusikalstamų veikų apimtis, bet ir tenkinami šio sprendimo 63 punkte nurodyti reikalavimai. Ratifikuodama KŠSĮ Vokietijos Federacinė Respublika pateikė deklaraciją, paskelbtą *Bundesgesetzblatt* (Vokietijos Federacinės Respublikos oficialusis leidinys); joje pagal KŠSĮ 55 straipsnio 2 dalį nurodė, kad jai neprivalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, be kita ko, kai veikos, dėl kurių priimtas užsienio teismo nuosprendis, yra *StGB* 129 straipsnyje nurodytas nusikaltimas.
- 71 Taigi buvo priimtos aiškios ir tikslios taisyklės, leidžiančios teisės subjektams numatyti, kad už veiką, kurią sudaro nusikalstamo susivienijimo subūrimas, jie gali būti iš naujo persekiojami, net jei dėl to jau priimtas nuosprendis užsienyje; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 72 Pažymėtina, kad tokių taisyklių egzistavimas negali būti ginčijamas remiantis tuo, kad, kaip, be kita ko, savo rašytinėse pastabose teigia Austrijos Respublika, pagal jas reikalaujama atlikti tyrimus, reikalaujančius tam tikrų ekspertinių teisinių žinių.
- 73 Kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, tai, kad, pirma, atitinkamas asmuo turi atsižvelgti ne tik į taikytinų teisės nuostatų tekstą, bet ir į tai, kaip jas aiškina nacionaliniai teismai, ir, antra, jis turi kreiptis į specialistą patarimo, kad galėtų įvertinti pasekmes, galinčias atsirasti dėl tam tikro veiksmo, savaime nekvestionuoja taisyklių, susijusių su *ne bis in idem* išimtimis, aiškumo ir tikslumo (šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *BV, C-570/20*, EU:C:2022:348, 39 ir 43 punktus).
- 74 Atsižvelgiant į šiuos pirminius patikslinimus, svarbu pabrėžti, kad baudžiamojo persekiojimo, pradėto taikant šio principo išimtį pagal valstybės narės deklaraciją, kuria įgyvendinama KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė, tikslas, remiantis šia nuostata, gali būti tik taikyti sankcijas už grėsmės kėlimą šios valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams. Taigi nacionaliniai teismai turi patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalį pateiktą deklaraciją galima aiškinti taip, kad pagal šią deklaraciją pradėtas persekiojimas atitiktų šios nuostatos reikalavimus.
- 75 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, pirma, į KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos išimties taikymo sritį pirmiausia patenka tokie nusikaltimai, kaip šnipinėjimas, išdavystė ar didelė grėsmė viešosios valdžios institucijų veikimui, kurie dėl savo pobūdžio yra susiję su atitinkamos valstybės narės nacionaliniu saugumu ar kitais ne mažiau svarbiais interesais.
- 76 Vis dėlto iš to negalima daryti išvados, kad šios išimties taikymo sritis būtinai apima tik tokias nusikalstamas veikas. Negalima atmesti galimybės, kad ši išimtis taip pat gali būti taikoma persekiojimui už nusikaltimus, kurių sudėties požymiai konkrečiai nesusiję su grėsmės kėlimu valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, jeigu,

- atsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, gali būti tinkamai įrodyta, kad baudžiamąjį persekiojimą už šias veikas tikslas yra taikyti sankcijas už grėsmės kėlimą šiam nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.
- 77 Antra, kiek tai susiję su atitinkamos valstybės narės nacionaliniu saugumu ar kitais ne mažiau svarbiais interesais, vykdomas baudžiamasis persekiojimas už nusikalstamą veiką, nurodytą deklaracijoje, pateiktoje naudojantis KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybe, kaip matyti iš šio sprendimo 55, 56, 61 ir 62 punktų, turi būti susijęs su veikomis, itin šiurkščiai paveikiančiomis pačią atitinkamą valstybę narę.
- 78 Vis dėlto nebūtinai kiekvienas nusikalstamas susivienijimas savaime kelia grėsmę atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams. Už nusikalstamą veiką, kurią sudaro nusikalstamo susivienijimo subūrimas, pagal šio 55 straipsnio 1 dalies b punkte numatytą *ne bis in idem* principo išimtį baudžiamasis persekiojimas gali būti pradėtas tik tada, kai tų susivienijimų veiksmai dėl jiems būdingų aplinkybių gali būti laikomi tokią grėsmę keliančiais veiksmais.
- 79 Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo keliami klausimai susiję su tuo, ar svarbi aplinkybė, kad nusikalstamas susivienijimas daro tik turtinius nusikaltimus, nesiekdamas jokių politinių, ideologinių, religinių ar filosofinių tikslų ir neketindamas nesąžiningomis priemonėmis daryti įtakos politikai, žiniasklaidai, viešajai administracijai, teisėsaugai ar ekonomikai.
- 80 Šiuo aspektu pirmiausia pažymėtina, kad bet kuriuo atveju pirmesniame punkte nurodytų aplinkybių, susijusių su siejamais tikslais arba ketinama daryti įtaka, nepakanka, kad nusikalstamą susivienijimą būtų galima traktuoti kaip neišvengiamai keliantį pavojų atitinkamos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, neatsižvelgiant į žalą, kurią ši valstybė narė patyrė dėl jo veiklos, dydį.
- 81 Be to, negalima atmesti galimybės, kad tam tikromis aplinkybėmis nusikalstamas susivienijimas, darantis tik turtinius nusikaltimus, kelia grėsmę valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams. Tam, kad šio nusikalstamo susivienijimo veiksmus būtų galima laikyti keliančiais tokią grėsmę, šie nusikaltimai, kad ir kokie būtų tikrieji šio susivienijimo ketinimai, turi ne tik kelti grėsmę viešajai tvarkai, kaip ir bet kokie nusikaltimai, bet ir daryti poveikį pačiai valstybei narei.
- 82 Vis dėlto atsižvelgiant į Teisingumo Teismo turimą informaciją neatrodo, kad, nepaisant žalos nukentėjusiųjų asmenų turtui dydžio, pagrindinėje byloje nagrinėjamo nusikalstamo susivienijimo veiksmai padarė žalą pačiai Vokietijos Federacinei Respublikai, taigi nepanašu, kad šio nusikalstamo susivienijimo veiksmai priskiriami prie nusikaltimų valstybės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams, bet tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 83 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalies b punktas, siejamas su Chartijos 50 straipsniu ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės teismams nedraudžiama šios valstybės narės pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalį pateiktą deklaraciją aiškinti taip, kad šiai valstybei narei neprivalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, kiek tai susiję su nusikalstama veika, kurią sudaro nusikalstamo susivienijimo subūrimas, kai nusikalstamas susivienijimas, kurio veikloje dalyvavo persekiojamas asmuo, daro išimtinai tik turtinius nusikaltimus, su sąlyga, kad tokiu

baudžiamuoju persekiojimu siekiama, atsižvelgiant į šio nusikalstamo susivienijimo veiksmus, taikyti sankcijas už grėsmės kėlimą tos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 84 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Išnagrinėjus pirmąjį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų paveikti Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo, pasirašytos 1990 m. birželio 19 d. Šengene ir įsigaliojusios 1995 m. kovo 26 d., 55 straipsnio 1 dalies b punkto galiojimą atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnį.**
- 2. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 55 straipsnio 1 dalies b punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsniu ir 52 straipsnio 1 dalimi,**

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį valstybės narės teismams nedraudžiama šios valstybės narės pagal KŠSĮ 55 straipsnio 1 dalį pateiktą deklaraciją aiškinti taip, kad šiai valstybei narei neprivalomos KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos, kiek tai susiję su nusikalstama veika, kurią sudaro nusikalstamo susivienijimo subūrimas, kai nusikalstamas susivienijimas, kurio veikloje dalyvavo persekiojamas asmuo, daro išimtinai tik turtinius nusikaltimus, su sąlyga, kad tokiu baudžiamuoju persekiojimu siekiama, atsižvelgiant į šio nusikalstamo susivienijimo veiksmus, taikyti sankcijas už grėsmės kėlimą tos valstybės narės nacionaliniam saugumui ar kitiems ne mažiau svarbiems interesams.

Parašai.